

โรงเรียนโนนภอกวิทยา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

คำนำ

ชุดกิจกรรมประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิไจชัยภูมิ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ในรายวิชารายวิชาภูมิไจชัยภูมิ 2 ตามหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งในรายวิชาภูมิไจชัยภูมิ 2 นี้ จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยว อาชีพ สินค้า ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยชุดกิจกรรมประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือชุดนี้ เป็นนวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม

ขอขอบคุณ ท่านผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ คณะครูทุกท่าน ท่านผู้เชี่ยวชาญ และนักเรียนโรงเรียนโนนกอกวิทยา ที่อำนวยความสะดวก ส่งเสริม และให้ความร่วมมือในการสร้างชุดกิจกรรมประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ จนได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และผู้ที่จะใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

นางอรุณี โสสัมภ

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนโนนกอกวิทยา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำชี้แจงในการใช้คู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู	1
ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม	3
แผนผังการนั่งเรียนตามกลุ่ม	4
ใบความรู้ที่ 1	
สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิ	
ที่ตั้ง	5
พื้นที่	6
การคมนาคม	7
ลักษณะทางกายภาพ	
ลักษณะภูมิประเทศ	8
ลักษณะทางธรณี	9
แหล่งน้ำของจังหวัดชัยภูมิ	9
ลักษณะภูมิอากาศ	12
ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวชัยภูมิ	
ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการตั้งถิ่นฐานและดำรงชีวิต	13
ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวชัยภูมิ	14
ใบงานกิจกรรมที่ 1 : แผนที่จังหวัดชัยภูมิ	16
ใบงานกิจกรรมที่ 2 : ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชัยภูมิ	18
ใบงานกิจกรรมที่ 3 : ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชัยภูมิ	19
ใบงานกิจกรรมที่ 4 : ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวชัยภูมิ	20
เฉลยใบงานกิจกรรม	21
แบบทดสอบประจำชุดกิจกรรมที่ 1	26
เฉลยแบบทดสอบประจำชุดกิจกรรมที่ 1	28
เกณฑ์การให้คะแนนใบงานกิจกรรม	29
บรรณานุกรม	33

คำชี้แจงในการใช้คู่มือประกอบการใช้

ชุดกิจกรรมสำหรับครู

1. ชุดกิจกรรมประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิไจชัยภูมิ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยว อาชีพ สินค้า ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีทั้งหมด 3 ชุด ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 หน่วยย่อย คือ

ชุดที่ 1 สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิ

ชุดที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิ

ชุดที่ 3 อาชีพ สินค้า และภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ

2. ชุดกิจกรรมประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ

1) กิจกรรมสำหรับนักเรียน

2) คู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู

3. ในคู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู ชุดที่ 1 สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

1) ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม

2) แผนผังการนั่งของนักเรียน

3) ใบความรู้สำหรับนักเรียน ซึ่งใบความรู้ครูผู้สอนเองอาจปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อดึงดูดความสนใจเพิ่มขึ้น โดยการทำเป็นเหมือนแผ่นพับได้

4) ใบงานกิจกรรมสำหรับนักเรียน

4.1) ใบงานกิจกรรมที่ 1 เรื่อง แผนที่จังหวัดชัยภูมิ

4.2) ใบงานกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชัยภูมิ

4.3) ใบงานกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชัยภูมิ

4.4) ใบงานกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวชัยภูมิ

5) เฉลยใบงานกิจกรรม

6) แบบทดสอบประจำชุดกิจกรรม

7) เฉลยแบบทดสอบ

8) เกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละใบงานกิจกรรม

9) แบบบันทึกคะแนน

4. บทบาทและหน้าที่ของครูผู้สอน

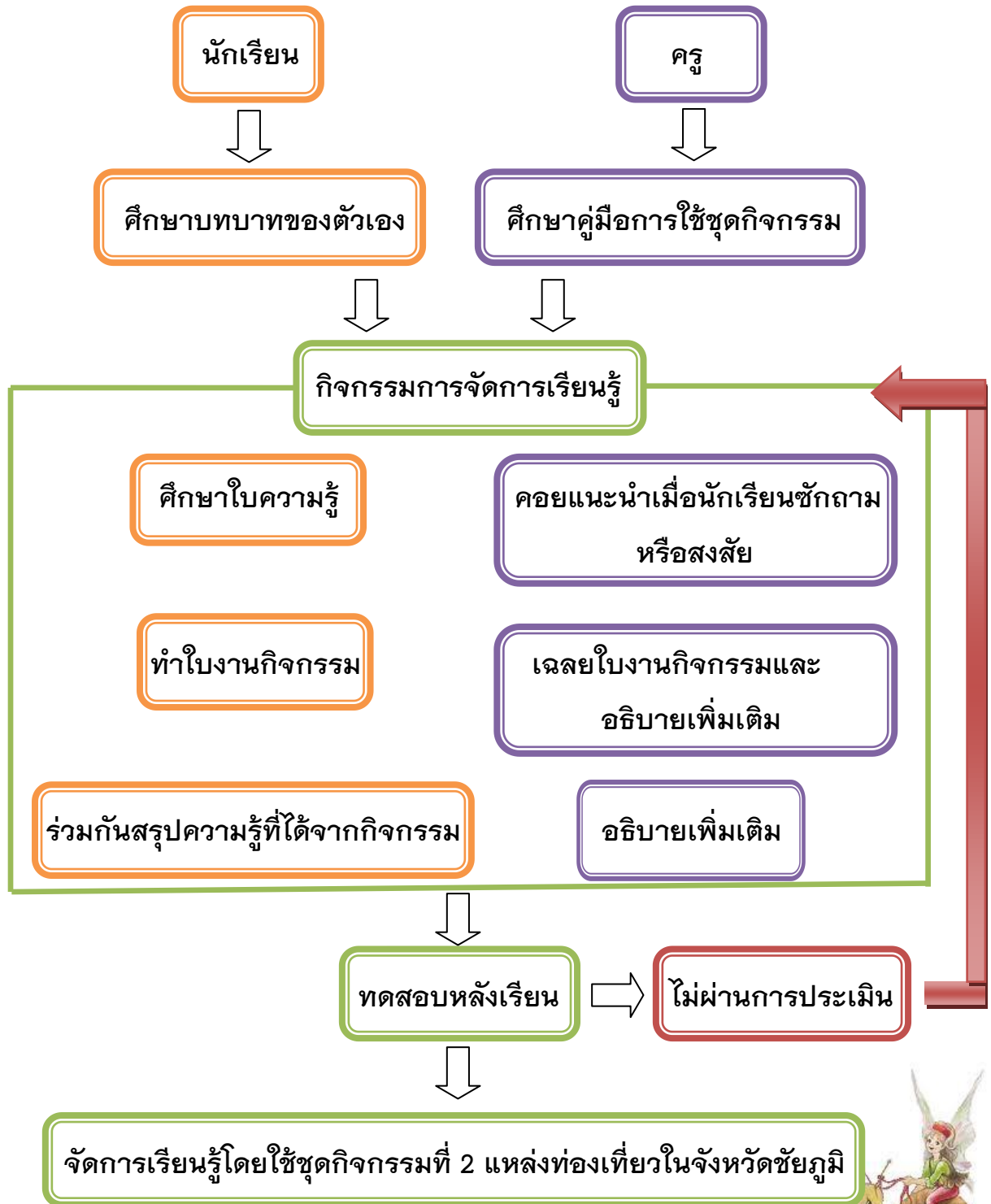
- 1) ศึกษารายละเอียดการใช้ชุดกิจกรรมจากชุดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนและคู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู
- 2) ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ในส่วนคู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู เพื่อเตรียมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
- 3) จัดเตรียมเอกสาร แบบทดสอบ ใบความรู้ ใบงานกิจกรรมไว้ให้ครบ พร้อมทั้งเอกสารสำหรับศึกษาหรืออธิบายเพิ่มเติม
- 4) สำหรับชั่วโมงแรกในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบกลุ่มร่วมมือฉบับนี้ ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนได้ทราบถึงบทบาทของนักเรียนเอง กติการะหว่างการจัดการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ในเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิ
- 5) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- 6) แบ่งกลุ่มนักเรียนโดยละผู้เรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน ตามความเหมาะสม และจัดแต่ละกลุ่มนั่งตามแผนผังที่จัดไว้
- 7) ขณะที่นักเรียนฝึกปฏิบัติตามกิจกรรม ครูคอยให้คำแนะนำกำกับดูแล ให้ความช่วยเหลือ อธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนสงสัยหรือซักถาม
- 8) หลังจากที่นักเรียนทำใบงานกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้เฉลยโดยการอธิบาย หรือมอบใบเฉลยใบงานกิจกรรม และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม เมื่อมีข้อสงสัย
- 9) สรุปความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมโดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมสรุปก่อน ครูจึงอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดเหลือ
- 10) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เมื่อจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบกลุ่มร่วมมือเสร็จเรียบร้อยแล้ว และเฉลยคำตอบพร้อมอธิบายเพิ่มเติมเมื่อนักเรียนมีข้อสงสัยและซักถาม

3. ข้อเสนอแนะ

- เพื่อให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบกลุ่มร่วมมือ เกิดผลดีควรปฏิบัติดังนี้
- 1) ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนรักษาเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด
 - 2) ครูควรมีลักษณะกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา ใช้คำพูดเร้าใจให้นักเรียนสนุกสนานและกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้เรียนสนุกและอยากเรียนรู้
 - 3) ในกรณีที่นักเรียนขาดเรียน ครูควรให้นักเรียนที่ขาดเรียนเรียนซ่อมเสริม โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบกลุ่มร่วมมือเป็นแบบรายบุคคล ซึ่งมีนักเรียนที่เข้ามาแล้วหรือครูเป็นผู้คอยแนะนำ
 - 4) นักเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินผลหลังเรียนต้องให้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ ถ้ายังไม่ผ่านการประเมินอีก ครูผู้สอนต้องหาวิธีแก้ไขต่อไป

ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม

แผนผังการนั่งเรียนตามกลุ่ม

กระดาน

โต๊ะครู

กลุ่มที่1

กลุ่มที่2

กลุ่มที่3

กลุ่มที่4

กลุ่มที่5

กลุ่มที่6

กลุ่มที่7

กลุ่มที่8

กลุ่มที่9

ใบความรู้

สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดชัยภูมิ

ที่ตั้ง

จังหวัดชัยภูมิตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบริเวณใจกลางของประเทศ เส้นรุ้งที่ 15 องศาเหนือ เส้นแวงที่ 102 องศาตะวันออก หรือ ละติจูดที่ 15 องศา 20 ลิปดาเหนือ – 16 องศา 45 ลิปดาเหนือ ลองจิจูดที่ 101 องศา 20 ลิปดาตะวันออก – 102 องศา 28 ลิปดาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเล 631 ฟุต ห่างจาก กรุงเทพมหานคร 332 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น และเพชรบูรณ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น และนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดลพบุรี และเพชรบูรณ์

รูปที่ 1 รูปแสดงแผนที่จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดใกล้เคียง

จังหวัดชัยภูมิ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ เป็นอันดับ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอันดับ 7 ของประเทศ โดยมีเนื้อที่ประมาณ 12,778.3 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,986,429 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของพื้นที่ทั้งหมดของภาค และร้อยละ 2.5 ของพื้นที่ทั้งประเทศ โดยแบ่งพื้นที่ตามการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอดอนสวรรค์ อำเภอจัตุรัส อำเภอแก้งคร้อ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอภูเขียว อำเภอบ้านแท่น อำเภอภักดีชุมพล อำเภอเนินสง่า อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอเทพสถิต อำเภอกอนสาร อำเภอซับใหญ่

การคมนาคม

ปัจจุบันการคมนาคมระหว่างอำเภอต่ออำเภอเป็นถนนลาดยางอยู่ในความดูแล และรับผิดชอบของกรมทางหลวง ทำให้การติดต่อระหว่างอำเภอเป็นไปอย่างสะดวกสบาย ส่วนการคมนาคมจากอำเภอ ตำบล หมู่บ้านส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรัง ในบางพื้นที่สามารถใช้ติดต่อคมนาคมอย่างสะดวกในหน้าแล้ง สำหรับฤดูฝนยังมีความลำบากอยู่มาก ปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดชัยภูมิ แขวง การทางชัยภูมิ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงถนนลูกรังให้เป็นถนนคอนกรีตหรือลาดยางเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน และตำบลต่างๆ ระยะทางระหว่างอำเภอเมืองชัยภูมิกับอำเภอต่างๆ รายละเอียด ดังนี้

อำเภอบ้านเขว้า	13 กิโลเมตร	อำเภอหนองบัวระเหว	33 กิโลเมตร
อำเภอกอนสวรรค์	38 กิโลเมตร	อำเภอจัตุรัส	39 กิโลเมตร
อำเภอแก้งคร้อ	45 กิโลเมตร	อำเภอหนองบัวแดง	53 กิโลเมตร
อำเภอบำเหน็จณรงค์	58 กิโลเมตร	อำเภอภูเขียว	77 กิโลเมตร
อำเภอบ้านแท่น	81 กิโลเมตร	อำเภอภักดีชุมพล	85 กิโลเมตร
อำเภอเกษตรสมบูรณ์	90 กิโลเมตร	อำเภอเทพสถิต	105 กิโลเมตร
อำเภอกอนสาร	125 กิโลเมตร	อำเภอเนินสง่า	30 กิโลเมตร
อำเภอซับใหญ่	78 กิโลเมตร		

รูปที่ 3 แสดงแผนที่การเดินทาง หมายเลขทางหลวงเชื่อมอำเภอต่างๆในจังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปประกอบด้วยป่าไม้และภูเขาร้อยละ 50 ของพื้นที่จังหวัด นอกนั้นเป็นที่ราบลุ่ม บริเวณตอนกลางของจังหวัดเป็นพื้นที่ราบ มีพื้นที่ป่าไม้และเทือกเขาดังเรียงรายจากทิศตะวันออกสู่ทิศตะวันตก ซึ่งมีลักษณะและจำนวนพื้นที่ดังนี้

ตารางแสดงลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชัยภูมิ

ที่	ลักษณะภูมิประเทศ	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
1.	ภูเขาและป่าไม้	4,026,616	50.42
2.	ที่ราบลุ่ม	3,603,994	45.13
3.	ที่ราบสูงนอกเขตป่าไม้	252,413	3.16
4.	พื้นน้ำ	63,431	0.79
5.	เนื้อที่ดินคาน ดินเลนใช้ประโยชน์ไม่ได้	39, 75	0.50
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		7,986,4299	100.00

จังหวัดชัยภูมิ สามารถแบ่งภูมิประเทศของจังหวัดออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

พื้นที่ราบในฝั่งแม่น้ำ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 0 – 300 เมตร ได้แก่บริเวณพื้นที่ราบเรียบ ความลาดเอียงของพื้นที่อยู่ระหว่างร้อยละ 0 - 2 ซึ่งมีพื้นที่ประมาณร้อยละ 13 ได้แก่พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำชีในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอกอนสวรรค์ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอจัตุรัส อำเภอเนินสง่า บริเวณนี้จะเป็นที่ราบน้ำท่วมถึง

พื้นที่ลูกคลื่นลอนต่ำ อยู่ตอนกลางของพื้นที่จังหวัด เป็นแนวยาวตามทิศเหนือ-ใต้ ตามแนวเทือกเขาแดงพญาเย็น มีความสูงประมาณ 300 – 500 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอบ้านเขว้า อำเภอแก้งคร้อ อำเภอเทพสถิต อำเภอบำเหน็จณรงค์

อำเภอเกษตรสมบูรณ์และอำเภอบ้านแท่น

พื้นที่สูงและภูเขา สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลอนลึกและภูเขา ในเขตเทือกเขาแดงพญาเย็น มีความสูงตั้งแต่ 500 – มากกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของอำเภอเทพสถิต

อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอกอนสาร อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอภูเขียว อำเภอแก้งคร้อ อำเภอกักดิษฐ์พล อำเภอซับใหญ่ และพื้นที่ทางตอนเหนือของอำเภอเมืองชัยภูมิ

ลักษณะทางธรณี

พื้นที่ส่วนใหญ่รองรับด้วยหินฐานที่เป็นกลุ่มหินโคราช มีโครงสร้างทางธรณีของชั้นหินทรายเอียงเป็นสันเขารูปอู้นี้ทางแถบตะวันตกที่เป็นขอบที่ราบสูงโคราช และเป็นขอบเขตทางตอนกลางและตะวันออกของจังหวัด มีกลุ่มหินสระบุรียุคเพอร์เมียนปรากฏเป็นบริเวณกว้างในเขตภูเขาแถบตะวันตกและตะวันตกเฉียงเหนือ ที่ประกอบด้วยหินปูน หินเชิร์ต หินบะซอลต์ หินอัลตราเมฟิก และหินเซอร์เพนไทน์ มีหินอัคนีภายนอกชนิดหินบะซอลต์ หินไรโอไลต์ และหินแอนดีไซต์ พูเป็นหย่อมแคบๆ ที่อำเภอบำเหน็จณรงค์มีการทำเหมืองแร่โพแทช ตามที่ราบและที่ลุ่มสะสมด้วยตะกอนยุคควอเทอร์นารี

มีภูเขาที่สำคัญในเขตจังหวัด คือ ภูเขียว ภูด่านอีป้อง ภูเกี ภูนกแซง ภูเม็ง ภูสะเดา ภูแล่นคา เขาพระยาผ่องเขาพังเหย

สภาพดิน ดินในจังหวัดชัยภูมิ แบ่งเป็นกลุ่มได้ 2 กลุ่มตามลักษณะที่พบ คือ ดินที่ราบต่ำ และดินดอนครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 1,113,134.69 และ 539,616.96 ไร่หรือร้อยละ 13.94 และ 67.57 ของเนื้อที่จังหวัดตามลำดับ (พื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นดินในกลุ่มพื้นที่ ที่สูงชันไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ พื้นที่แหล่งน้ำ และพื้นที่ที่ใช้อยู่อาศัย) พื้นที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นนาแบบนาดอนสลับนาสู่ม (39%) รองลงมา ได้แก่ นาดอน (32%) และนาลุ่มน้ำท่วมไม่ถึง (29%) ตามลำดับ ลักษณะดินเป็นดินทรายมากที่สุด (41%) รองลงมาได้แก่ ดินเหนียว ดินร่วนปนทราย และดินลูกรัง

แหล่งน้ำของจังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิ มีแหล่งน้ำธรรมชาติ และทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

แหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบด้วยแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน ได้แก่

(1) **แหล่งน้ำผิวดิน** จังหวัดชัยภูมิ เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร มีลำน้ำย่อยหลายสาย ก่อให้เกิดลำน้ำสำคัญ ดังนี้

(1.1) **ลำน้ำชี** มีต้นน้ำอยู่บริเวณภูเขาเขี้ยวบ้านโหล่น ตำบลบ้านโหล่น (ชีผุดชีด้น) และเทือกเขาพญาฝ่อหรือเทือกเขาเพชรบูรณ์ ในเขตอำเภอหนองบัวแดง ไหลผ่านจังหวัดชัยภูมิ เป็นระยะทางประมาณ 190 กิโลเมตร

โดยไหลผ่านอำเภอหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส อำเภอเมือง อำเภอเนินสง่า อำเภอกอนสวรรค์ แล้วไหลเข้าเขต จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ แล้วไปบรรจบแม่น้ำมูลที่จังหวัดอุบลราชธานี

(1.2) **ลำน้ำพรม** มีต้นกำเนิดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว อำเภอกอนสาร โดยไหลผ่านเขตจังหวัดชัยภูมิเป็นระยะทางประมาณ 196 กิโลเมตร ผ่านอำเภอกอนสาร อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอภูเขียว อำเภอบ้านแท่น และยังเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดชัยภูมิ กับจังหวัดขอนแก่น ลำน้ำพรมไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ ในเขตอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

(1.3) ลำคันหนู ไหลผ่านอำเภอป่าหน่วจนรงค์ จัตุรัส และอำเภอเมืองชัยภูมิ

(1.4) ลำน้ำเชิญ ไหลผ่านอำเภอกอนสาร และอำเภอภูเขียว

(1.5) ลำชีลอง ไหลผ่านอำเภอเมืองชัยภูมิ และอำเภอบ้านเขว้า

(1.6) ลำปะทาว ไหลผ่านอำเภอเมืองชัยภูมิ

(1.7) ลำสามหมอ ไหลผ่านอำเภอแก้งคร้อ และอำเภอกอนสวรรค์

(1.8) ลำน้ำกล้า ไหลผ่านอำเภอกอนสวรรค์ ไปลงน้ำลำน้ำชี

(2) แหล่งน้ำใต้ดิน ปริมาณน้ำใต้ดินของจังหวัดชัยภูมิเฉลี่ยประมาณ 20 – 100 แกลลอนต่อนาที พื้นที่ที่มีคุณภาพดี ได้แก่ บางส่วนทางตอนเหนือของอำเภอกอนสาร เกษตรสมบูรณ์ หนองบัวแดง บ้านแท่น ภูเขียว และอำเภอแก้งคร้อ เป็นต้น น้ำที่ขุดได้บริเวณนี้มีคุณภาพดี แต่จะมีปัญหาน้ำเค็มในพื้นที่ที่เป็นภูเขาทางตอนกลางและตะวันตกของจังหวัดเฉลี่ยประมาณน้ำ 20 – 50 แกลลอนต่อนาที เป็นน้ำที่มีแร่ธาตุปนอยู่มาก ส่วนบริเวณไหล่เขาจะมีน้ำน้อยเฉลี่ย 20 แกลลอนต่อนาที และทางตอนล่างของจังหวัดเป็นพื้นที่ที่มีเกลือมากน้ำที่ได้ จึงเป็นน้ำเค็มอยู่ถึงร้อยละ 90 ของที่ขุดได้

(3) แหล่งน้ำชลประทาน

แหล่งน้ำชลประทาน จังหวัดชัยภูมิมีพื้นที่ชลประทาน รวม 411,298 ไร่ ดังนี้

1. เขื่อนจุฬาภรณ์ (เขื่อนน้ำพรม) อยู่ในเขตอำเภอกอนสาร กั้นลำน้ำพรม มีพื้นที่อ่างเก็บน้ำประมาณ 545 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 341,000 ไร่ พื้นที่รับประโยชน์การเกษตร ประมาณ 100,000 ไร่ ตัวเขื่อนตั้งอยู่สูง 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล เป็นเขื่อนหินทิ้งแกนดินเหนียว สูง 70 เมตร กว้าง 8 เมตร สันเขื่อนยาว 700 เมตร เก็บกักน้ำได้สูงสุด 188 ล้านลูกบาศก์เมตร มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสองเครื่อง กำลังผลิต 40,000 กิโลวัตต์
2. เขื่อนห้วยกุ่ม ตั้งอยู่ที่ปากห้วยกุ่ม ตำบลหนองโพนงาม อำเภอเกษตรสมบูรณ์ เป็นเขื่อนหินทิ้งแกนดินเหนียว สูง 35.5 เมตร สันเขื่อนยาว 282 เมตร กว้าง 8 เมตร มีพื้นที่ 2.4 ตารางกิโลเมตร เก็บกักน้ำได้สูงสุด 22 ล้านลูกบาศก์เมตร ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด 1,300 กิโลวัตต์ สนับสนุนพื้นที่การเกษตร ในเขตอำเภอเกษตรสมบูรณ์ และอำเภอภูเขียว ประมาณ 68,000 ไร่
3. เขื่อนลำปะทาว เป็นโครงการที่ครอบคลุมพื้นที่สามอำเภอคืออำเภอแก้งคร้อ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และอำเภอเมือง โดยมีเขื่อนสองแห่งคือเขื่อนบนปิดกั้นน้ำห้วยปะทาวที่บ้านท่ากอก อำเภอแก้งคร้อ เก็บกักน้ำสูงสุด 44 ล้านลูกบาศก์เมตร ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ขนาดกำลังผลิตรวม 4,500 กิโลวัตต์ เป็นเขื่อนดินสูง 24.5 เมตร ยาว 875 เมตร ส่งน้ำให้การเกษตรในตำบลหนองกุ่ม อำเภอแก้งคร้อ ประมาณ 15,000 ไร่ เขื่อนล่างปิดกั้นลำห้วยปะทาว ที่บ้านห้วยหมากแดง อำเภอเมือง ฯ มีพื้นที่อ่าง 14.8 ล้านลูกบาศก์เมตร ตัวเขื่อนเป็นเขื่อนดินสูง 3.75 เมตร ยาว 372 เมตร ส่งน้ำให้พื้นที่การเกษตรประมาณ 12,000 ไร่ และส่งน้ำไปหล่อเลี้ยงน้ำาดาดโตน ให้มีน้ำตลอดปี และใช้เป็นน้ำดิบสำหรับชาวชัยภูมิ

- ลุ่มน้ำ / กึ่งลุ่มน้ำ**

 - ลุ่มน้ำเจ้าพระยา
 - ลุ่มน้ำโขง
 - ลุ่มน้ำชี
 - ลุ่มน้ำมูล
 - ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 2
 - ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 3
 - ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 4
 - ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 5
 - ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 6
 - ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 7
 - ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 8
 - ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 9

รูปที่ 4 แผนที่แสดงบริเวณลุ่มน้ำในจังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะภูมิอากาศจังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิลักษณะอากาศร้อนชื้น อยู่ในภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อนมีฤดู 3 ฤดู โดยระยะเวลาในแต่ละฤดูอาจคลาดเคลื่อนไปตามสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละปี มีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว ร้อนจัดในฤดูร้อน และช่วงฝนสลับกับช่วงแห้งแล้งแตกต่างกันอย่างชัดเจนตามห้วงเวลาตามฤดูกาล ดังนี้

ฤดูหนาว ประมาณเดือน พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์

ฤดูร้อน ประมาณเดือน มีนาคม – พฤษภาคม

ฤดูฝน ประมาณเดือน มิถุนายน – ตุลาคม

และจากการที่ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง มีเทือกเขาเพชรบูรณ์ทอดตัวเป็นแนวยาวทางทิศตะวันออก เทือกเขาแดงพญาเย็นทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้เทือกเขาดังกล่าวเป็นสิ่งกีดขวางลมฝนจากอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จึงส่งผลให้ปริมาณน้ำฝนไม่มากเท่าที่ควรในฤดูฝน เนื่องจากสภาพภูมิประเทศตั้งอยู่ในเขตเงาฝน โดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือ และด้านตะวันตกของจังหวัด โดยมีอุณหภูมิลดลง ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในแต่ละเดือนดังนี้

ตารางแสดงอุณหภูมิเฉลี่ย และ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย

รายละเอียด	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อุณหภูมิเฉลี่ย (°C)	24.0	26.4	28.8	29.8	28.9	28.4	27.9	27.4	27.2	26.8	25.2	23.4
ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (mm)	3.3	18.7	39.7	91.5	147.3	152.5	119.5	162.4	229.3	132.2	16.3	5.3

ที่มา กองภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา

ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวชัยภูมิ

วิถีชีวิตของมนุษย์ในแต่ละสังคม ย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เป็นต้น

ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิต

ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ หมายถึง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีส่วนต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้คน ส่วนปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นเป็นปัจจัยที่เกิดจากการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นหมู่บ้านในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีการสร้างสรรค์ กฎระเบียบ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและความเชื่อในสังคมร่วมกัน

สำหรับปัจจัยทางภูมิศาสตร์อันได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ นั้น มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น นิสัยใจคอ ความคิด อารมณ์ ตลอดจนการเลือกประกอบอาชีพต่าง ๆ ซึ่งสิ่งแวดล้อมดังกล่าวทำให้มนุษย์เกิดการปรับตัว หรือปรับพฤติกรรมของตนเอง เช่น

1. **การที่โลกกลมและโคจรรอบดวงอาทิตย์** ทำให้เกิดเวลากลางวัน กลางคืน และทำให้เกิดฤดูกาล มนุษย์จึงปรับพฤติกรรมของตนเอง โดยนอนในเวลากลางคืน ทำงานในเวลากลางวัน และสวมใส่เสื้อผ้าหนา ๆ ในฤดูหนาว เป็นต้น
2. **สภาพภูมิประเทศ** ทำให้ผู้คนที่อยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำประกอบอาชีพการเพาะปลูก ส่วนบริเวณที่แห้งแล้งประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น
3. **ภูมิอากาศ** มีผลต่อการประกอบอาชีพ และการแต่งกาย เป็นต้น เช่น ในภาคเหนือมีอากาศหนาว จึงมีการประกอบอาชีพปลูกพืชเมืองหนาว และมีการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าหนา ๆ เป็นต้น
4. **ทรัพยากรธรรมชาติ** จะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ทำให้การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้คนแตกต่างกันไปด้วย เช่น ในแถบภาคเหนือมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์จึงมีอาชีพเก็บของป่าล่าสัตว์ และทำอุตสาหกรรมไม้แปรรูป ส่วนภาคกลางเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่มีดินอุดมสมบูรณ์ จึงมีการเพาะปลูกพืชต่าง ๆ

ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวชัยภูมิ

จากลักษณะภูมิประเทศที่โดยทั่วไปประกอบด้วยป่าไม้และภูเขาร้อยละ 50 ของพื้นที่จังหวัด และเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำที่สำคัญหลายสาย เช่น ต้นน้ำชี ต้นน้ำพรม และสภาพภูมิอากาศที่เป็นไปตามฤดูกาล เพาะปลูกทำให้ชาวชัยภูมิส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตเป็นเกษตรกร ทำเกษตรกรรม โดยจากรายงานของสำนักงานเกษตร จังหวัดชัยภูมิและสำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ พบว่า จังหวัดชัยภูมิ มีการใช้พื้นที่และการถือครองที่ดินทางการเกษตรทั้งหมด 3,618,881 ไร่ เมื่อพิจารณาเฉพาะการใช้พื้นที่ทางการเกษตรพบว่า ส่วนใหญ่ใช้เป็นพื้นที่เพื่อการทำนา ประมาณ 1,799,978 ไร่ รองลงมาคือ พื้นที่ปลูกพืชไร่ ประมาณ 1,378,395 ไร่ โดยพื้นที่จำนวนน้อยที่สุด คือพื้นที่อื่นๆ(ทุ่งหญ้า, ประมง) จำนวน 23,724 ไร่ อาชีพหลักของชาวชัยภูมิ เป็นการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 58.69 อาชีพการเกษตรที่สำคัญได้แก่ การเพาะปลูก ทำนา ทำไร่ และทำสวนไม้ผลไม้ยืนต้น มีการปลูกพืชผักสวนครัวและไม่ประดับอยู่ข้างและมีการประกอบอาชีพที่นอกเหนือจากภาคเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 41.31 ดังนี้

- (1) ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 15.02
- (2) ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 10.17
- (3) ลูกจ้างรัฐบาล ร้อยละ 7.08
- (4) ผู้ช่วยธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 5.24
- (5) อาชีพทางอุตสาหกรรม ร้อยละ 2.82
- (6) นายจ้าง ร้อยละ 0.98

พื้นที่ ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นแบบนาคอนคละกับนาลุ่ม (ร้อยละ 39) รองลงมาได้แก่ นาดอน(ร้อยละ 32) และนาลุ่ม (ร้อยละ 29) ตามลำดับส่วนดินที่ปลูกข้าวจะเป็นดินทรายมากที่สุด (ร้อยละ 4) รองลงมาได้แก่ ดินเหนียว (ร้อยละ 19) เกษตรกรทุกครัวเรือนได้รับผลกระทบจากสภาวะฝนแล้ง โดยในรอบ 10 ปี มีโอกาสเกิดขึ้น 1-3 ครั้งมากที่สุด และมักจะเกิดขึ้นทุกช่วงของการเจริญเติบโตของข้าว เมื่อเกิดสภาวะฝนแล้ง ผลผลิตข้าวจะลดลงเฉลี่ย ร้อยละ 52 ส่วนการเกิดสภาวะน้ำท่วมเกษตรกรส่วนน้อย(ร้อยละ 33) ที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะน้ำท่วม โดยในรอบ 10 ปีมีโอกาสเกิดขึ้น 1-3 ครั้งมากที่สุด และมักจะเกิดขึ้นในช่วงข้าวแตกกอ

พันธุ์ ข้าวที่เกษตรกรปลูกปัจจุบันได้แก่ กข6 ขาวดอกมะลิ 105 กข15 เหนียวสันป่าตอง กข10 และพันธุ์พื้นเมือง (ปลาชิว) โดยจะปลูกพันธุ์ กข6 มากที่สุด (ร้อยละ 70) รองลงมาได้แก่ ขาวดอกมะลิ 105 (ร้อยละ 30) พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรปลูกไว้บริโภคมากที่สุดคือพันธุ์ กข 6 ส่วนพันธุ์ที่ปลูกไว้ขายมากที่สุดคือพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 การเตรียมดินปลูกส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67) มีการไถ 2 ครั้ง และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92) ทำนาโดยวิธีปักดำ เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93) มีการใส่ปุ๋ยเคมี และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53) มีการใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง รองลงมาใส่ครั้งเดียว (ร้อยละ 42)

โดยครั้งแรกส่วนใหญ่จะใส่ในอัตรา 5-15 กิโลกรัม/ไร่ (ร้อยละ 47) นิยมใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 มากที่สุด (ร้อยละ 35) ครั้งที่สองระยะข้าวตั้งท้องส่วนใหญ่จะใส่ในอัตรา 5-15 กก./ไร่ (ร้อยละ 55) โดยใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 มากที่สุด (ร้อยละ 40) เกษตรกรส่วนใหญ่มีการกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคน (ร้อยละ 47) นอกนั้นไม่มีการกำจัดวัชพืช พบการระบาดของแมลงเกิดขึ้น (ร้อยละ 78) มากกว่าโรคพืช (ร้อยละ 45) แมลงที่ระบาดมากที่สุดคือเพลี้ยไฟ รองลงมา ได้แก่ หนอนกอ ส่วนโรคพืชที่ระบาดมากที่สุด คือ โรคไหม้ ศัตรูพืชอื่นๆ ที่ระบาดมากได้แก่ ปู และหนู (ร้อยละ 74)

การเก็บเกี่ยวส่วนใหญ่ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 98 และร้อยละ 93 ใช้เครื่องจักรกลนวดข้าว ผลผลิตข้าวเฉลี่ย 384 กิโลกรัมต่อไร่ ปัญหาหรือข้อจำกัดในการผลิตตามที่เกษตรกรลำดับความสำคัญคือ ฝนแล้ง (ร้อยละ 59) รองลงมา ได้แก่ ศัตรูพืช เช่น ปู หนู (ร้อยละ 20) ดินอุดมสมบูรณ์ต่ำ (ร้อยละ 13) โรคและแมลง (ร้อยละ 4) วัชพืช (ร้อยละ 3) และน้ำท่วม (ร้อยละ 1) ตามลำดับ

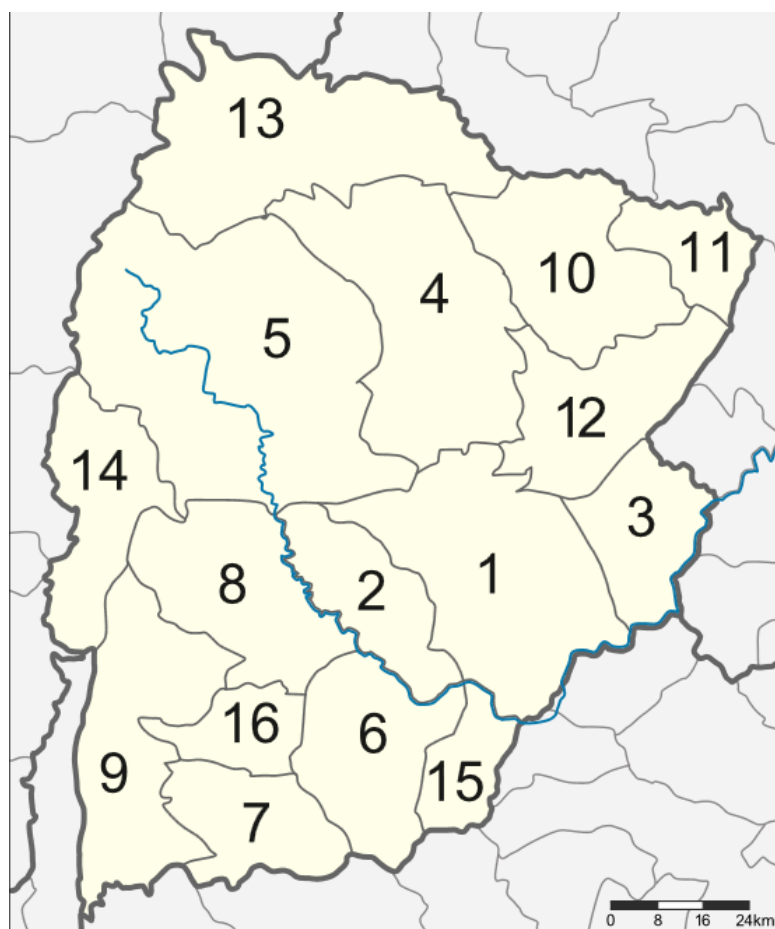
เกษตรกร ส่วนน้อย (ร้อยละ 30) ที่มีการขายข้าว โดยจะขายมากในช่วง ม.ค.- มี.ค. (ร้อยละ 50) ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56) จะขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อที่ไร่นา รายได้จากการขายข้าวเฉลี่ย 15,184 บาท/ครัวเรือน/ปี โดยมีค่าต้นทุน(วัสดุ+แรงงานจ้าง) เฉลี่ย 12,126 บาท/ครัวเรือน/ปี รายจ่ายที่เป็นค่าวัสดุมากที่สุดคือค่าปุ๋ยเคมี เฉลี่ย 179 บาท/ไร่ ส่วนค่าจ้างแรงงานจะเป็นค่าจ้างเก็บเกี่ยวมากที่สุด เฉลี่ย 302 บาท / ไร่ ปัญหาหรือข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ - สังคม ที่เกษตรกรให้ความสำคัญมากตามลำดับคือค่าจ้างแรงงานแพง ไม่มีเงินลงทุน ปุ๋ยราคาแพงและราคาผลผลิตต่ำ

คำชี้แจง

1. จากแผนที่ต่อไปนี้ให้นักเรียนระบุว่าแต่ละหมายเลขคือ อำเภอใดในจังหวัดชัยภูมิ

หมายเลข 1 อำเภอ.....	หมายเลข 2 อำเภอ.....
หมายเลข 3 อำเภอ.....	หมายเลข 4 อำเภอ.....
หมายเลข 5 อำเภอ.....	หมายเลข 6 อำเภอ.....
หมายเลข 7 อำเภอ.....	หมายเลข 8 อำเภอ.....
หมายเลข 9 อำเภอ.....	หมายเลข 10 อำเภอ.....
หมายเลข 11 อำเภอ.....	หมายเลข 12 อำเภอ.....
หมายเลข 13 อำเภอ.....	หมายเลข 14 อำเภอ.....
หมายเลข 15 อำเภอ.....	หมายเลข 16 อำเภอ.....

2. ให้นักเรียนวาดแผนที่จังหวัดชัยภูมิ พร้อมบอกอาณาเขตจังหวัดที่ติดกับจังหวัดชัยภูมิด้วย

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

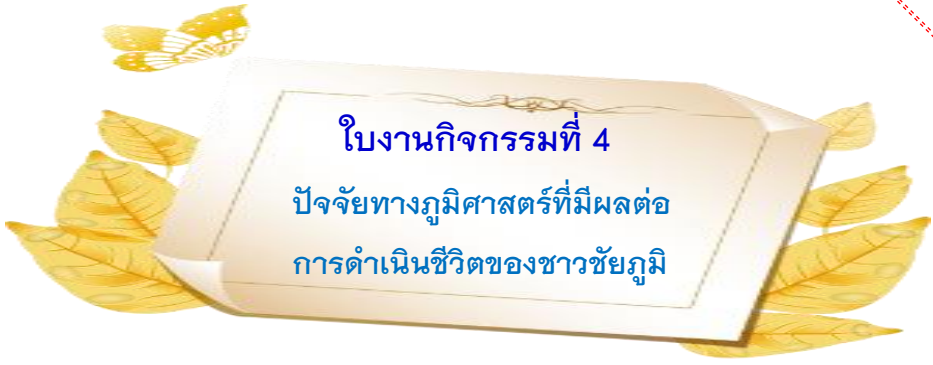
- 1) ลักษณะภูมิประเทศโดยส่วนใหญ่ของจังหวัดชัยภูมิประกอบด้วย.....
ลำดับที่ 2 คือ
- 2) จังหวัดชัยภูมิ แบ่งภูมิประเทศของจังหวัดออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ.....
.....
- 3) อำเภอใดในจังหวัดชัยภูมิที่มีลักษณะภูมิประเทศทั้ง 3 ลักษณะ
-
- 4) ภูเขาที่สำคัญในเขตจังหวัดชัยภูมิมีภูเขาใดบ้าง
-
- 5) ดินในจังหวัดชัยภูมิ แบ่งเป็นกลุ่มได้ 2 กลุ่มตามลักษณะที่พบ คือ.....
.....
- 6) ลำน้ำที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิมีลำน้ำใดบ้าง.....
.....
- 7) ลำน้ำชี มีต้นกำเนิดอยู่ที่ ตำบล.....อำเภอ.....
- 8) ลำน้ำพรม มีต้นกำเนิดอยู่ที่อำเภอ.....
- 9) แหล่งน้ำใต้ดินที่ขุดได้ในอำเภอใดที่มีคุณภาพดีในจังหวัดชัยภูมิ.....
.....
- 10) จงบอกแหล่งชลประทานที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิมา 3 ที่
-

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

- 1) จังหวัดชัยภูมิมีลักษณะอากาศแบบใด.....
- 2) จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในภูมิอากาศแบบใด.....
- 3) ช่วงเวลาฤดูร้อนของจังหวัดชัยภูมิอยู่ในช่วงเดือนใด
- 4) ช่วงเวลาฤดูฝนของจังหวัดชัยภูมิอยู่ในช่วงเดือนใด
- 5) ช่วงเวลาฤดูหนาวของจังหวัดชัยภูมิอยู่ในช่วงเดือนใด
- 6) เดือนใดที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด.....
- 7) เดือนใดที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำที่สุด.....
- 8) เดือนใดที่มีปริมาณฝนเฉลี่ยสูงสุด.....
- 9) เดือนใดที่มีปริมาณฝนเฉลี่ยต่ำที่สุด.....
- 10) เทือกเขาใดที่เป็นสิ่งกีดขวางลมฝน จากอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

- 1) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ หมายถึง.....
- 2) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ คือ
- 3) สภาพภูมิประเทศมีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างไร
- 4) อาชีพใดที่ชาวชัยภูมิประกอบมากที่สุดคือ
- 5) พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรชาวชัยภูมิปลูกมากที่สุดคือ ..
- 6) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวชัยภูมิอย่างไร พร้อมยกตัวอย่าง.....

หมายเลข 1 อำเภอ.....เมืองชัยภูมิ.....	หมายเลข 2 อำเภอ.....บ้านเขว้า.....
หมายเลข 3 อำเภอ.....คอนสวรรค์.....	หมายเลข 4 อำเภอ.....เกษตรสมบูรณ์.....
หมายเลข 5 อำเภอ.....หนองบัวแดง.....	หมายเลข 6 อำเภอ.....จัตุรัส.....
หมายเลข 7 อำเภอ.....บ้านหนองเรือ.....	หมายเลข 8 อำเภอ.....หนองบัวระเหว.....
หมายเลข 9 อำเภอ.....เทพสถิต.....	หมายเลข 10 อำเภอ.....ภูเขียว.....
หมายเลข 11 อำเภอ.....บ้านแท่น.....	หมายเลข 12 อำเภอ.....แก้งคร้อ.....
หมายเลข 13 อำเภอ.....คอนสาร.....	หมายเลข 14 อำเภอ.....ภักดีชุมพล.....
หมายเลข 15 อำเภอ.....เนินสง่า.....	หมายเลข 16 อำเภอ.....ซับใหญ่.....

- 1) ลักษณะภูมิประเทศโดยส่วนใหญ่ของจังหวัดชัยภูมิประกอบด้วย.....ป่าไม้และภูเขา.....
ลำดับที่ 2 คือที่ราบลุ่ม.....
- 2) จังหวัดชัยภูมิ แบ่งภูมิประเทศของจังหวัดออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ.....พื้นที่ราบในฝั่งแม่น้ำ
พื้นที่ลูกคลื่นลอนต่ำและ.....พื้นที่สูงและภูเขา.....
- 3) อำเภอใดในจังหวัดชัยภูมิที่มีลักษณะภูมิประเทศทั้ง 3 ลักษณะอำเภอเมืองชัยภูมิ.....
- 4) ภูเขาที่สำคัญในเขตจังหวัดชัยภูมิมีภูเขาใดบ้างภูเขียว ภูด่านอีป้อง ภูถิ ภูนกแซว ภูเม็ง ภูสะเดา ภู
แลนคา เขาพระยาฝ่อ เขาพังเหย.....
- 5) ดินในจังหวัดชัยภูมิ แบ่งเป็นกลุ่มได้ 2 กลุ่มตามลักษณะที่พบ คือ.....ดินที่ราบต่ำ และดินดอน....
- 6) ลำน้ำที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิมีลำน้ำใดบ้าง.....ลำน้ำชี ลำน้ำพรม ลำคันธุ ลำน้ำเชิญ ลำชีลอง
ลำปะทาว ลำสามหมอ ลำน้ำกล่ำ.....
- 7) ลำน้ำชี มีต้นกำเนิดอยู่ที่ ตำบล.....บ้านโหล่น.....อำเภอ.....หนองบัวแดง.....
- 8) ลำน้ำพรม มีต้นกำเนิดอยู่ที่อำเภอ.....คอนสาร.....
- 9) แหล่งน้ำใต้ดินที่ขุดได้ในอำเภอใดที่มีคุณภาพดีในจังหวัดชัยภูมิ.....คอนสาร เกษตรสมบูรณ์ หนอง
บัวแดง บ้านแท่น ภูเขียว แก้งคร้อ.....
- 10) จงบอกแหล่งชลประทานที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิมา 3 ที่เขื่อนจุฬาภรณ์... ..เขื่อนห้วยกุ่ม.....
เขื่อนลำปะทาว.... เขื่อนห้วยทราย....เขื่อนลำคันธุ....เขื่อนชีบน....เขื่อนสะพานหิน....อ่างเก็บน้ำช่อ
ระกา.....

- 1) จังหวัดชัยภูมิลักษณะอากาศแบบใด.....**ร้อนชื้น**
- 2) จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในภูมิอากาศแบบใด.....**มรสุมเขตร้อน**.....
- 3) ช่วงเวลาฤดูร้อนของจังหวัดชัยภูมิอยู่ในช่วงเดือนใด**มีนาคม – พฤษภาคม**.....
- 4) ช่วงเวลาฤดูฝนของจังหวัดชัยภูมิอยู่ในช่วงเดือนใด**มิถุนายน – ตุลาคม**.....
- 5) ช่วงเวลาฤดูหนาวของจังหวัดชัยภูมิอยู่ในช่วงเดือนใด**พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์**.....
- 6) เดือนใดที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงที่สุด.....**เมษายน**.....
- 7) เดือนใดที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำที่สุด.....**ธันวาคม**.....
- 8) เดือนใดที่มีปริมาณฝนเฉลี่ยสูงที่สุด.....**กันยายน**.....
- 9) เดือนใดที่มีปริมาณฝนเฉลี่ยต่ำที่สุด.....**มกราคม**.....
- 10) เทือกเขาใดที่เป็นสิ่งกีดขวางลมฝน จากอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้**เทือกเขาเพชรบูรณ์**.....
และ เทือกเขาแดงพญาเย็น.....

เฉลยใบงานกิจกรรมที่ 4

ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวชัยภูมิ

- 1) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ หมายถึง.....**ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ และ
ทรัพยากรธรรมชาติ** ซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้คน.....
- 2) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ คือ**สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ**.....
- 3) สภาพภูมิประเทศมีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างไร**การประกอบอาชีพ เช่น ผู้คนที่อยู่
บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำประกอบอาชีพการเพาะปลูก ส่วนบริเวณที่แห้งแล้งประกอบอาชีพการเลี้ยง
สัตว์**.....
- 4) อาชีพใดที่ชาวชัยภูมิประกอบมากที่สุดคือ**เกษตรกรรม(ทำนา)**.....
- 5) พันธุ์ ข้าวที่เกษตรกรชาวชัยภูมิปลูกมากที่สุดคือ**กข6**.....
- 6) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวชัยภูมิอย่างไร พร้อมยกตัวอย่าง.....
.....**จากลักษณะภูมิประเทศที่โดยทั่วไปประกอบด้วยป่าไม้และภูเขาร้อยละ 50 ของพื้นที่จังหวัด
และเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำที่สำคัญหลายสาย เช่น ต้นน้ำชี ต้นน้ำพรม และสภาพภูมิอากาศที่เป็นไป
ตามฤดูกาลเพราะปลูกทำให้ชาวชัยภูมิส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตเป็นเกษตรกร ทำเกษตรกรรม...เช่นการทำนา
ในพื้นที่ราบลุ่ม ทำไร่ในพื้นที่ราบสูง และยังมีการทำสวนยางและสวนผลไม้ในบริเวณใกล้เคียงกับ
ภูเขา**.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดจากตัวเลือกที่กำหนดให้เพียงข้อเดียว โดยใช้
☐ ส้อมรอบตัวเลือกที่นักเรียนต้องการเลือก

1. จังหวัดใดไม่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ
 ก. นครราชสีมา ข. ขอนแก่น ค. สระบุรี ง. ลพบุรี
2. ทิศใต้ของจังหวัดชัยภูมิมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใด
 ก. นครราชสีมา ข. ขอนแก่น ค. สระบุรี ง. ลพบุรี
3. อำเภอใดที่อยู่ทิศเหนือของจังหวัดชัยภูมิ
 ก. ภูเขียว ข. เนินสง่า ค. คอนสาร ง. หนองบัวแดง
4. ข้อใดไม่ใช่ฤดูกาลของจังหวัดชัยภูมิ
 ก. ฤดูฝน ข. ฤดูใบไม้ร่วง ค. ฤดูร้อน ง. ฤดูหนาว
5. แม่น้ำชีมีต้นกำเนิดจากที่ใด
 ก. คอนสาร ข. เกษตรสมบูรณ์ ค. หนองบัวแดง ง. ภักดีชุมพล
6. ข้อใดคือลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชัยภูมิ
 ก. ฤดูร้อนอากาศร้อน ฤดูหนาวฝนตก ข. ฤดูหนาวหนาวจัด ฤดูร้อนอากาศเย็น
 ค. ฤดูร้อนฝนตก ฤดูหนาวอบอุ่น ง. ฤดูร้อนร้อนจัด ฤดูหนาวหนาวจัด
7. ข้อใดกล่าวถึงจังหวัดชัยภูมิได้ถูกต้องที่สุด
 ก. เป็นจังหวัดที่หนาวที่สุดในประเทศไทย
 ข. มีป่าไม้ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่
 ค. มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในภาคอีสาน
 ง. จังหวัดชัยภูมิประกอบด้วยภูเขาและป่าไม้ร้อยละ 50 ของพื้นที่
8. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะภูมิประเทศของชัยภูมิ
 ก. ที่ราบน้ำท่วมถึงและที่ราบระหว่างหุบเขา ข. ที่ราบชายฝั่งทะเล
 ค. ลานตะพักถ้ำน้ำ ง. พื้นที่สูงและภูเขา

9.

จากรูป พื้นที่ที่ระบายสีคืออำเภอใดในปัจจุบัน

- ก. เมืองชัยภูมิ ข. เกษตรสมบูรณ์ ค. หนองบัวแดง ง. ภูเขียว

10.

จากรูป พื้นที่ที่ระบายสีคืออำเภอใดในปัจจุบัน

- ก. จัตุรัส ข. เทพสถิต ค. บำเหน็จณรงค์ ง. หนองบัวระเหว

เฉลยแบบทดสอบ

1. ค	2. ก	3. ค	4. ข	5. ค
6. ง.	7. ง.	8. ข	9. ค	10. ข

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบ

ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน โดย ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนใบงานกิจกรรม

ใบงานกิจกรรมที่ 1 แผนที่ของจังหวัดชัยภูมิ

1) ระบุชื่ออำเภอตามหมายเลขในแผนที่จังหวัดชัยภูมิ

คะแนน	ผลการทำงานกิจกรรม
5	สามารถระบุชื่ออำเภอตามหมายเลขในแผนที่ถูกต้องทั้ง 16 อำเภอ
4	สามารถระบุชื่ออำเภอตามหมายเลขในแผนที่ถูกต้อง 13 – 15 อำเภอ
3	สามารถระบุชื่ออำเภอตามหมายเลขในแผนที่ถูกต้อง 9 – 12 อำเภอ
2	สามารถระบุชื่ออำเภอตามหมายเลขในแผนที่ถูกต้อง 5 – 8 อำเภอ
1	สามารถระบุชื่ออำเภอตามหมายเลขในแผนที่ถูกต้อง 1 – 4 อำเภอ
0	ไม่สามารถระบุชื่ออำเภอตามหมายเลขในแผนที่ได้เลย

2) วาดแผนที่จังหวัดชัยภูมิ

คะแนน	ผลการทำงานกิจกรรม
5	สามารถวาดแผนที่จังหวัดชัยภูมิ ได้ บอกที่ตั้งอำเภอในจังหวัดชัยภูมิได้ บอกจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับจังหวัดชัยภูมิได้ ร้อยละ 90 - 100
4	สามารถวาดแผนที่จังหวัดชัยภูมิ ได้ บอกที่ตั้งอำเภอในจังหวัดชัยภูมิได้ บอกจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับจังหวัดชัยภูมิได้ ร้อยละ 80 - 89
3	สามารถวาดแผนที่จังหวัดชัยภูมิ ได้ บอกที่ตั้งอำเภอในจังหวัดชัยภูมิได้ บอกจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับจังหวัดชัยภูมิได้ ร้อยละ 70 - 79
2	สามารถวาดแผนที่จังหวัดชัยภูมิ ได้ บอกที่ตั้งอำเภอในจังหวัดชัยภูมิได้ บอกจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับจังหวัดชัยภูมิได้ ร้อยละ 60 - 69
1	สามารถวาดแผนที่จังหวัดชัยภูมิ ได้ บอกที่ตั้งอำเภอในจังหวัดชัยภูมิได้ บอกจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับจังหวัดชัยภูมิได้ ร้อยละ 1 - 59
0	ไม่สามารถวาดแผนที่จังหวัดชัยภูมิ ได้ เลย

เกณฑ์การให้คะแนนใบงานกิจกรรม

ใบงานกิจกรรมที่ 2 ลักษณะภูมิประเทศจังหวัดชัยภูมิ

ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนนโดย

ข้อที่	ผลการทำงานใบงานกิจกรรม
1	ตอบถูก 2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน ตอบถูก 1 คำตอบ ได้ 0.5 คะแนน ตอบไม่ถูกทั้ง 2 คำตอบ ได้ 0 คะแนน
2	ตอบถูกทั้ง 3 ลักษณะได้ 1 คะแนน ตอบถูก 1-2 ลักษณะได้ 0.5 คะแนน ตอบไม่ถูกทั้ง 3 ลักษณะ ได้ 0 คะแนน
3	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
4	ตอบถูกมากกว่า 6 ชื่อ ได้ 1 คะแนน ตอบถูก 3 – 5 ชื่อ ได้ 0.5 คะแนน ตอบถูก 0 – 2 ชื่อ ได้ 0 คะแนน
5	ตอบถูก 2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน ตอบถูก 1 คำตอบ ได้ 0.5 คะแนน ตอบไม่ถูกทั้ง 2 คำตอบ ได้ 0 คะแนน
6	ตอบถูกมากกว่า 6 ชื่อ ได้ 1 คะแนน ตอบถูก 3 – 5 ชื่อ ได้ 0.5 คะแนน ตอบถูก 0 – 2 ชื่อ ได้ 0 คะแนน
7	ตอบถูก 2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน ตอบถูก 1 คำตอบ ได้ 0.5 คะแนน ตอบไม่ถูกทั้ง 2 คำตอบ ได้ 0 คะแนน
8	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
9	ตอบถูก 5- 6 ชื่อ ได้ 1 คะแนน ตอบถูก 2 – 4 ชื่อ ได้ 0.5 คะแนน ตอบถูก 0 – 1 ชื่อ ได้ 0 คะแนน
10	ตอบถูกทั้ง 3 ชื่อ ได้ 1 คะแนน ตอบถูก 1-2 ชื่อ ได้ 0.5 คะแนน ตอบไม่ถูกทั้ง 3 ชื่อ ได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนใบงานกิจกรรม

ใบงานกิจกรรมที่ 3 ลักษณะภูมิอากาศจังหวัดชัยภูมิ

ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนนโดย

ข้อที่	ผลการทำงานกิจกรรม
1	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
2	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
3	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
4	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
5	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
6	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
7	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
8	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
9	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
10	ตอบถูก 2 คำตอบ ได้ 1 คะแนน ตอบถูก 1 คำตอบ ได้ 0.5 คะแนน ตอบไม่ถูกต้องทั้ง 2 คำตอบ ได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนใบงานกิจกรรม

ใบงานกิจกรรมที่ 4 ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวชัยภูมิ

ข้อที่ 1 – 5 ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน ข้อที่ 6 ให้คะแนน 5 คะแนน โดย

ข้อที่	ผลการทำใบงานกิจกรรม
1	บอกรายละเอียด บอกลักษณะได้ทั้ง 3 อย่าง และ อธิบายผลได้ ได้ คะแนน 1 คะแนน บอกรายละเอียด บอกลักษณะได้ทั้ง 3 อย่าง แต่อธิบายผลไม่ได้ ได้ คะแนน 0.5 คะแนน บอกรายละเอียด บอกลักษณะไม่ได้ทั้ง 3 อย่าง และอธิบายผลไม่ได้ ได้ คะแนน 0 คะแนน
2	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
3	ตอบถูก และยกตัวอย่างประกอบได้ ได้ 1 คะแนน ตอบถูก แต่ไม่ยกตัวอย่างประกอบได้ ได้ 0.5 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
4	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
5	ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน
6	อธิบายได้ถูกต้อง และยกตัวอย่างได้เหมาะสม ได้ 5 คะแนน อธิบายได้ถูกต้อง และยกตัวอย่างได้ร้อยละ 70-90 ได้ 4 คะแนน อธิบายได้ และยกตัวอย่างได้ร้อยละ 50-69 ได้ 3 คะแนน อธิบายได้ และยกตัวอย่างได้ร้อยละ 30-49 ได้ 2 คะแนน อธิบายได้ และยกตัวอย่างได้ร้อยละ 10-29 ได้ 1 คะแนน อธิบายได้ และยกตัวอย่างได้ต่ำกว่าร้อยละ 10 ได้ 0 คะแนน

บรรณานุกรม

สุทธิ เหล่าฤทธิและคณะ. (2545). **ประวัติเมืองชัยภูมิ**. กรุงเทพฯ:ด้านสุทธาการพิมพ์.
กวี วรกวิน, พิพัฒน์ นวลอนันต์, พิเศษ เสนาวงษ์ และ ศศิธร อินทร์ศรีทอง. (2554).

ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศไทย. กรุงเทพฯ:บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. (2558). **คู่มือท่องเที่ยวชัยภูมิ**. ชัยภูมิ:แอล เอ
ครีเอชั่น.

<http://www.chaiyaphum.go.th/>

<http://www.watisan.com/>

<http://www.novabizz.com/>

<https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดชัยภูมิ>

<http://thai.tourismthailand.org>

<http://www.panteethai.com/>

